

שימוש בכלים טכנולוגיים לצורכי אכיפה - האזנות סתר ונתוני תקשורת

קיצורים ומונחים

קיצורים	
אח"ם	אגף החקירות והמודיעין.
דוח ברנר	משרד המשפטים, דוח בדיקה של כב' השופט (בדימוס) שלום ברנר בנושא "העברת תוצרי האזנת סתר בת"פ 5461/06 מ"י נ' ח"כ חיים רמון, מ-12.7.07.
דוח מבקר המדינה משנת 2004	מבקר המדינה, דוח שנתי 54 (2004), "האזנות סתר", עמ' 279 - 304.
דוח צוות מררי	דוח הצוות לבדיקת האזנות סתר לתקשורת בין מחשבים, אוגוסט 2022. צוות בראשותה של המשנה ליועמ"ש לממשלה דאז, עו"ד עמית מררי.
הנחיית היועמ"ש לממשלה	הנחיית היועמ"ש לממשלה מספר 9.1000 בנושא "היועצים המשפטיים למשרדי הממשלה", עדכון אחרון, מאי 2015.
ועדת החקירה	כנסת ישראל, ועדת החקירה הפרלמנטרית בעניין האזנות סתר, ינואר 2009.
חברת תקשורת	ספק מורשה בעל רישיון בזק, לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - נתוני תקשורת), התשס"ח-2007.
חוות דעת מבקר המדינה משנת 2010	מבקר המדינה, חוות דעת האזנות סתר בחקירות פליליות (2010).
חוות דעת פרשיית חיים רמון	משרד המשפטים, המשנה ליועמ"ש לממשלה, חוות דעת בהמשך לחוות דעת מבקר המדינה בנושא האזנות סתר בחקירות פליליות, 2010.
חוק האזנת סתר	חוק האזנת סתר, התשל"ט-1979.
חוק החיפוש הסמוי	הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - המצאה, חיפוש ותפיסה), התשע"ד-2014.
חוק חסינות	חוק חסינות חברי כנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.
חוק נתוני תקשורת	חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - נתוני תקשורת), התשס"ח-2007.
חסד"פ	חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.
יועמ"ש	יועץ משפטי.
מחת"ק	מחקרי תקשורת. שם כללי לחקירה מאוחרת או עכשווית של סך נתוני התקשורת של היעד.
משל"ט	מרכז שליטה, בדוח זה: מרכז שליטה סיגינטי המשתייך למחלקת המבצעים של חטיבת הסייבר. המשל"ט אמון על הטיפול באירועי חירום להצלת חיי אדם ואירועים מסוג פשע מתוקף חוק נתוני תקשורת.
נתק"ש	נתוני תקשורת.
פקודת המשטרה	פקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971.
פקודת הראיות	פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

משרד המשפטים, דוח צוות הבדיקה בנושא האזנות סתר בראשות עו"ד לבנת משיח, אפריל 2005.	צוות לבנת משיח או דוח לבנת משיח
תקנות האזנות סתר (בקשה להיתר האזנה), התשס"ז-2007.	תקנות בקשה להיתר האזנה
תקנות האזנות סתר, התשמ"ו-1986.	תקנות האזנות סתר
תקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - נתוני תקשורת) (מאגר נתוני זיהוי תקשורת), התשס"ט-2008.	תקנות מאגרי נתוני תקשורת

מונחים	
איכון	זיהוי המיקום גיאוגרפי של מכשיר המשמש לתקשורת באמצעות רשתות ומערכות של חברות תקשורת.
אישור משפטי לכלי טכנולוגי	חוות דעת של יועץ משפטי המתירה את השימוש בכלי טכנולוגי על ידי רשות מינהלית לאור העובדה כי השימוש מצוי בגדרי סמכותה כפי שנקבעו בחוק.
אמצעי מואזן	המכשיר או המקום הפיזי שכלפיו מופעלת ההאזנה.
בדיקת היתכנות	סדרת פעולות שמטרתן להעריך את הסתברות הצלחת האזנות הסתר באמצעות כלי טכנולוגי ובחירת מתווה ביצועה.
האזנות סתר	האזנה, קליטה או העתקה של שיחת הזולת באמצעות מכשיר וללא הסכמה של אף אחד מבעלי השיחה. שיחה יכולה להיעשות בדיבור, לרבות בטלפון, ברדיו, במכשירי קשר, בפקס או בתקשורת בין מחשבים.
היתר מינהלי	אישור שמוציאה רשות מינהלית בדבר סמכותה לפי חוק לבצע פעולה - בדוח זה הכוונה לפעולת האזנות סתר או קבלת נתוני תקשורת.
הפקת תוצרי האזנה	פעולות שמבצע מפקד מוסמך שמטרתן עיבוד מידע מודיעיני גולמי כדי שניתן יהיה לעשות בו שימוש: עיון בתוצרי ההאזנה (צפייה או האזנה); מיון וסיווג של התוצר לשם קביעת מידת הרלוונטיות שלו לחקירה; הכנת תקציר של התוצר ותמלולו - הפיכת תוצר ההאזנה שהוא חומר גולמי לידיעה מודיעינית שניתן לעבד אותה; עיבוד הידיעה המודיעינית לכדי מוצר מודיעין באמצעות ניתוח, הערכה והעשרה של הידיעה; הכנת פרפרזה של מוצר המודיעין שהיא תמצית של המידע הרלוונטי שעולה ממנו לשימוש של צרכן מידע מסוים ותוך השמטה של מידע שחשיפתו לצרכן תסכן מקורות או מבצעים; ואיגום כמה מוצרי מודיעין לכדי תמונת מודיעין שמגובשת בדוח תובנות.
חיפוש סמוי	איסוף של מידע אגור במכשיר קצה המתבצע ללא ידיעת בעל המכשיר, ובשונה מהאזנות סתר הוא צופה פני עבר.
טופס ייעודי	טופס שבאמצעותו מדווח הקצין המוסמך על היתר מינהלי שנתן לקבלת נתוני תקשורת.
יומני הפקה	תרשומת של תוצרי ההאזנה והעיבוד שלהם על ידי גורמי ההפקה.
יחידה מזמינה	יחידת חקירות המבקשת לבצע האזנות סתר במסגרת חקירה המתנהלת על ידה או יחידת מודיעין (גורם הערכה) המבקשת לבצע האזנות סתר במסגרת פרשיה מודיעינית.
יעד הבקשה	אדם, מכשיר או מקום גיאוגרפי שבנוגע אליו מוגשת בקשה להפקת נתוני תקשורת.
יעד האזנה	האדם שכלפיו מופעלת ההאזנה.

מונחים	
כלי טכנולוגי	מערכת ממוחשבת, תוכנה או מכשיר המשמש לאיסוף מידע סיגינטי הדורש מומחיות לנוכח מורכבות איתור המידע, קבלתו או העתקתו תוך הסוואה וטשטוש של עקבות פעולת האיסוף. מכשירי הקלטת שמע נפוצים אינם כלולים בהגדרה זו.
מאגרי נתוני תקשורת	שני מאגרי מידע הכוללים מידע שחברות התקשורת מחויבות להעביר למשטרה. "מאגר בעלויות" כולל את נתוני הזיהוי של מנויי החברה ואת מספרי הזיהוי של מכשירי הטלפון או של רכיבי הטלפון. "מאגר אנטנות" כולל את מפת מקום הימצאן של האנטנות המשמשות את החברה ואת אזורי הכיסוי שלהן.
מטא-דאטה	מידע על המידע. בענייננו מדובר בנתונים ובמידע בין היתר על אמצעי התקשורת, השימוש בהם והבעלות עליהם.
מטה החטיבה	מטה חטיבת הסייבר הכולל גורמים מנחים מקצועית בתחום האזנות הסתר ונתוני התקשורת, וכן כולל יחידות מבצעיות שפעילות בתחומים אלה.
מטרה	רישום של יעד האזנה שהמשטרה תתקין על מכשיר קצה שברשותו כלי טכנולוגי, וזיהוי מתבסס על נתון זיהוי חד-ערכי
מסמך א', מסמך ב'	טפסים שהמשטרה מכינה לצורך היערכות לביצוע האזנת סתר, לרבות האזנת סתר לשמע והאזנת סתר לתקשורת בין מחשבים המצריכה התקנת כלים טכנולוגיים.
מתווה התקנה	הדרך הטכנית-טכנולוגית המבוססת על שימוש בקוד מחשב המאפשרת השתלטות מרחוק על מכשיר קצה כלשהו או ביצוע פעולה אחרת על מכשיר כלשהו לצורך קבלת מידע שמקורו במכשיר הקצה שהוא יעד ההאזנה. פעולה זו מתבצעת באמצעות כלי טכנולוגי או באופן ידני.
נימוקי הבקשה	מסמך המצורף לטופס בקשה להאזנת סתר, והוא חלק בלתי נפרד ממנה, ובו מפורטת התשתית העובדתית שעליה מבוססת הבקשה וטעמי הבקשה וכן הנימוקים והשיקולים שנדרש לשקול לבחינת הצורך בביצוע ההאזנה מול הפגיעה הצפויה ביעד ההאזנה וסביבתו. מסמך זה מצורף לבקשה המוגשת במעמד צד אחד, ולאחר הגשת כתב אישום נבחנת הטלת חיסיון על כולו או על חלקו ¹ .
נתוני מיקום	קבוצת נתוני התקשורת שכוללת את נתוני האיכון של מכשיר הקצה.
נתוני מנוי	קבוצת נתוני התקשורת שכוללת פרטים מזהים של המנוי, כגון שם, כתובת ומספר הזיהוי של המנוי; פרטי אמצעי התשלום של המנוי; נתונים מזהים של המכשיר הנמצא בידי המנוי כגון מספר הטלפון של המנוי; סוג שירות התקשורת הניתן למנוי; הכתובת שבה הותקן אצל המנוי השירות.
נתוני תקשורת	נתוני תקשורת הם מטא-דאטה של אמצעי התקשורת והשימוש בו. נתוני התקשורת שאותם רשאית המשטרה לקבל מחברות התקשורת נחלקים לשלוש קבוצות: נתוני מנוי, נתוני תעבורה ונתוני מיקום. נתוני התקשורת אינם כוללים את תוכני השיחות או ההודעות של המנוי.
נתוני תעבורה	קבוצת נתוני התקשורת שכוללת את סוג המידע המועבר בין מכשיר המנוי בין חברת התקשורת; נתונים מזהים על המכשיר המשמש להעברתו או לקבלתו של המידע או שדרכו מועבר המידע; נתונים מזהים של המנוי שהוא המקור או היעד של המידע המועבר; מועד

¹ בהתאם להסבר המשטרה בנושא זה.

מונחים	
השידור או הקבלה של המידע המועבר; משכו, נפחו והיקפו של המידע המועבר.	
מודיעין אותות, נגזר מראשי התיבות (SIGINT - Signals Intelligence) הוא ענף של מודיעין העוסק באיסוף מידע על ידי יירוט תשדורות של אותות אלקטרוניים והפקת מידע מודיעיני מתוכן.	סיגינט
עבירה שנקבע כי העונש המרבי שיוטל על מבצעה חמור ממאסר של שלוש שנים.	עבירת פשע
הוראה שמוציאה הרשות השופטת בדבר סמכות של רשות מינהלית לבצע פעולה.	צו
צו האזנת סתר המאפשר קליטה והעתקה של שיחות המתבצעות, בין היתר, באמצעות מכשיר (כגון, טלפון קווי או טלפון סלולרי).	צו האזנה לשמע
צו האזנת סתר המאפשר קליטה והעתקה של מכלול המידע העובר בתקשורת בין מחשבים, לרבות שיחות, הודעות, וכיו"ב. היקף וסוג המידע העובר בתקשורת בין מחשבים עשוי להשתנות במידה ניכרת בהתאם לאורחות חייו הדיגיטליים של יעד ההאזנה.	צו האזנה לתקשורת בין מחשבים
צו האזנת סתר שאינו מוגבל רק למספר הטלפון המסוים שצוין בבקשה להיתר.	צו חריג א'
צו האזנת סתר נרחב שכולל הקלות נוספות, לרבות האפשרות להוספת יעדים נוספים להאזנה אם יעלה כי הם מעורבים באותה פרשייה הנחקרת וכי הם אינם ידועים בשלב זה.	צו חריג ב'
צוות סיגינטי משולב - אגד של שוטרים העוסקים בתחומי הסיגינט והסייבר השונים לטובת איסוף, ניתוח ועיבוד מעמיק של נתונים ותכנים מורכבים, לשם גילוי וסיכול פשיעה חמורה. בחטיבת הסייבר יש צס"ם ארצי האחראי להפקת תוצרים שמקורם בכלים טכנולוגיים מסוימים (להלן - צס"ם ארצי). כמו כן, בכל מחוז יש צס"ם מחוזי הכפוף מהבחינה הפיקודית לימ"ר המחוזי.	צס"ם
כלי טכנולוגי המבוסס על קוד מחשב (spyware) המותקן במחשב ומקנה גישה לאמצעי המואזן.	כלי טכנולוגי להאזנת סתר
פעולות שמבצע גורם משטרתי שאינו המפיק המוסמך, כגון, מפעיל כלים טכנולוגיים או נציגי היחידה המזמינה. במסגרת הפעולות נוטלים תוצר האזנה גולמי, או מידע מודיעיני שמקורו בתוצר האזנה (ידיעה מודיעינית, מוצר מודיעיני, פרפרזה או דוח תובנות שמתבססים על תוצר האזנה), ומבצעים אחת או יותר מהפעולות הבאות: עיון, צפייה, אזכור במסמך אחר, עיבוד, העברה לגורם נוסף שאינו האדם האחראי על הפקת תוצרי ההאזנה שהתקבלו, העתקת המידע לצורך ביצוע פעולות אחרות כגון ביצוע מתווה התקנה, הגשת בקשות לביצוע פעולות חקירה נוספות גלויות או סמויות, או כל פעולה אחרת שעשויה להביא ליצירת מידע מודיעיני חדש או להוליד ראייה פלילית.	שימוש בתוצרי האזנה
הגשת חומר כראייה בהליך פלילי בהתאם לפקודת הראיות ² והנחיות פרקליט המדינה ³ , כדי לבסס עליו פסק דין. הגשת החומר נדרשת	שימוש ראיתי

² בין היתר, סעיף 56 לפקודת הראיות.

³ בין היתר, פרק 7 להנחיות פרקליט המדינה בנושא עדויות וראיות: הנחית פרקליט 7.9 שימוש בראיות לא קבילות במשפט הפלילי, עודכן ביום 7.4.19; הנחית פרקליט 7.4 הקשבה או עיון בהאזנת סתר שלא כדין ושימוש בה כראייה במשפט, עודכן ביום 18.7.24.

מונחים	
במישור הדיוני והמהותי לשם הוכחת עצם קיומו של החומר, העמדתו במבחן מהימנות בפני בית המשפט, וכהבאתו כראיה לאמיתות תוכנו ⁴ . לעניין שימוש ראייתי בתוצר האזנת סתר, יובהר כי הוא עשוי להתקיים לאחר שנעשה שימוש בתוצרי ההאזנה על ידי גורם משטרי ורק לאחר שהוחלט על הגשת כתב אישום בתיק חקירה.	
תוצר האזנה	פלט של פעולת ההאזנה המכיל תוכן שיחה לפי חוק האזנת סתר.
תיקוף ראייתי	חוות דעת משפטית של מומחים בתחום המשפטי והטכנולוגי בפרקליטות המתירה את השימוש בתוצר שמקורו בכלי טכנולוגי כראיה בהליך הפלילי.
תעודת חיסיון	תעודה חתומה בידי השר לביטחון לאומי ולפיה מסירת מידע המוזכר בה עלול לפגוע בעניין ציבורי, משום כך ולנאשם אין זכות עיון בו.
תפקידן מחת"ק	שוטר העוסק במיצוי המידע ותחקור נתוני התקשורת ופועל בחוליית המחת"ק בחטיבת הסייבר או במערך הפרוס במחוזות.
תפיסת הפעלה	מסמך המרכז את הנחות היסוד ודרכי הפעולה העיקריות של הגוף, המפרט את העקרונות המכוננים והבסיס החוקי לפעילות הגוף, ייעודו ותפקידיו בתחומי העשייה השונים, חלוקת הסמכות והאחריות לביצוע בין הגורמים בגוף ⁵ .
התקנה לצורכי האזנת סתר	שימוש בקוד מחשב המאפשר השתלטות מרחוק על מכשיר קצה כלשהו או ביצוע פעולה אחרת על מכשיר כלשהו לצורך קבלת מידע שמקורו במכשיר הקצה שהוא יעד ההאזנה.
תקשורת בין מחשבים	תהליך שבו מידע שמופק על ידי מחשב נשלח כפלט ⁶ ממכשיר קצה אחד, עובר דרך חומר מתווך (כבל תקשורת פיזי, גלי רדיו וכיו"ב), ונמסר כקלט במכשיר קצה אחר.
המערך הפרוס	שוטרים או יחידות שתפקידם המקצועי הינו בתחומי הפעילות של חטיבת הסייבר, ופעילותם נערכת תחת מחוזות המשטרה.

⁴ ראו לעניין זה, יעקב קדמי, על הראיות - חלק ראשון - הדין בראי הפסיקה, עמ' 349 - 351.

⁵ ראו לעניין זה, טיוטת תפיסת ההפעלה של משטרת ישראל.

⁶ ראו לעניין זה הגדרת "פלט" בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995: "נתונים, סימנים, מושגים או הוראות המופקים, בכל דרך שהיא, על ידי מחשב".